

ISSN 1509-5681

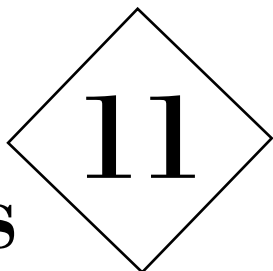
Notes **11** Konserwatorski

Biblioteka Narodowa

Biblioteka Narodowa

Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych

Notes

Konserwatorski

Biblioteka Narodowa

Warszawa 2007

Komitet Redakcyjny:
Ewa Potrzebicka (przewodnicząca)
Danuta Jarmańska
Agata Lipińska
Władysław Sobucki
Maria Woźniak
Bogdan Filip Zerek

Redakcja:
Barbara Drewniewska-Idziak (redaktor naczelny), Irena
Łoś-Stembrowicz, Władysław Sobucki, Maria Woźniak

Opracowanie redakcyjne
Joanna Tarasiewicz

Opracowanie techniczne i łamanie
Alicja Węgierska

Streszczenia w języku angielskim
Katarzyna Diehl
Tomasz Kozielec

Projekt okładki i kart tytułowych
Ryszard Kryśka

Na okładce fragment globusa Willema Janszona Blaeu

ISSN 1509-5681

Biblioteka Narodowa • Warszawa 2007
Opracowanie i druk:
Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
al. Niepodległości 213, 02-086
e-mail: promocja@bn.org.pl

Spis rzeczy

Od Redakcji 7

I. Polityka ochrony zbiorów

Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska

Europejskie programy dotyczące ochrony i konserwacji
dziedzictwa kulturowego 9

Tomasz Łojewski

Europejskie projekty dotyczące konserwacji papieru realizo-
wane na Uniwersytecie Jagiellońskim 23

Informacja o realizacji projektu badawczego zamawianego
KBN pt. „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej
zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwal-
nych”, wykonanego w Zakładzie Konserwacji Papieru
i Skóry UMK w Toruniu pod kierunkiem prof. dr Alicji
B. Strzelczyk 27

Apel o kompleksowy program ochrony Narodowego
Zasobu Bibliotecznego 31

Władysław Sobucki

Wybór technologii masowego odkwaszania druków
zwarthy w Bibliotece Narodowej 33

Elżbieta Jabłońska, Alicja B. Strzelczyk

Czynniki niszczące zbiory biblioteczne i archiwalne 46

Sylwia Błaszczuk

Ochrona zbiorów na wypadek katastrof i klęsk żywiołowych
– stan prawny w Europie i Polsce 72

Halina Nowikowa

Ekologiczno-technologiczna koncepcja przechowywania
zbiorów dokumentów – szkolenie personelu 83

II. Metody konserwacji zbiorów specjalnych

Joanna Konkolewska-Buchholz, Marzena Kamińska

Tabliczki woskowe – polityk D. Średniowieczne rękopisy
z kancelarii miejskiej miasta Torunia. Konserwacja
i zabezpieczenie 98

Marzenna Ciechańska, Izabela Zając
Obiekty wielkoformatowe – konserwacja
kartonu z rysunkiem projektu polichromii do kaplicy
św. Anny na Zamku Wysokim w Malborku, autorstwa
Hermann Schapera 113

Anna Fedrizzi-Szostok, Łucja Brzeżycka
Konserwacja XVII-wiecznego globusa nieba Willema
Janszona Blaeu 132

Marzenna Ciechańska
Między puryzmem a rekonstrukcją. O konserwacji
starych druków oprawnych w papier 142

III. Stan zachowania zbiorów z XIX i XX w.

Alicja B. Strzelczyk, Krzysztof Zykubek
Ocena zniszczeń mechanicznych,
fizykochemicznych i mikrobiologicznych zbiorów
z lat 1800–1914, przechowywanych w czterech polskich
placówkach bibliotecznych i archiwalnych 160

Elżbieta Jabłońska
Ocena stanu zachowania rękopisów z XIX i XX w.
ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej PAN 181

Halina Rosa
Kwasowość papierów w książkach z XIX i początku
XX w. 196

Marta Winiarczyk, Halina Rosa
Ocena stanu zachowania zbioru gazet i czasopism
z lat 1800–1920, zgromadzonych w WBP – Książnicy
Kopernikańskiej w Toruniu 207

Halina Rosa
Charakterystyka papierów w książkach z XIX i początku
XX w. z zarysem historycznym 229

IV. Zagrożenia dla pracowników bibliotek i archiwów

*Joanna Karbowska-Berent, Dorota Jarosińska,
Maja Muszyńska-Graca*
Ocena stopnia narażenia pracowników bibliotek i archiwów
na alergię i grzybicę w środowisku pracy 255

V. Ocena metod konserwatorskich

*Bogdan F. Zerek, Agnieszka Tymińska,
Władysław Sobucki*

Wpływ konserwacji obiektów papierowych przy użyciu DTPA na ich podatność na infekcje wybranymi gatunkami grzybów pleśniowych 267

Tomasz Koziolec

Ocena wpływu masowego odkwaszania metodami: Bookkeeper, Battelle, Libartec i DAE na wybrane właściwości papierów 277

Halina Rosa, Zofia Wyszomirska-Noga

Wpływ masowego odkwaszania książek na stan zachowania dziewiętnastowiecznych skór oprawnych 301

VI. List do Redakcji

Komentarz do krytyki modelu Zou i wsp. opublikowanej przez Józefa Dąbrowskiego 312

VII. Konferencje, warsztaty, wystawy

Ewa Potrzebnicka

Międzynarodowa konferencja „Preserving our written cultural heritage – a national task within a European framework”(Lipsk, 13–15 marca 2006 r.) 315

Jerzy Andrzejewski

Konferencja podsumowująca badania realizowane w programie „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych” (Toruń, 29–31 marca 2006 r.) 320

Mirosława Wojtczak, Barbara Wojdyla

Wystawa konserwatorska w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Toruń, 29–30 marca 2006 r.) 326

Marzenna Ciechańska, Bogdan F. Zerek

Międzynarodowa konferencja „Preservation and Conservation Issues Related to Digital Printing and Digital Photography” (Londyn, 24–25 kwietnia 2006 r.) 329

Katarzyna Szklanny

Działalność Kliniki Papieru Biblioteki Jagiellońskiej
w Krakowie w 2006 r. 339

Katarzyna Zięba

Letnia szkoła „Chemistry Cultural Heritage Summer
School” (Saloniki, 17–22 lipca 2006 r.) 346

Agnieszka Tymińska, Bogdan F. Zerek

IV Międzynarodowa konferencja naukowa „Rozkład
i korozja mikrobiologiczna materiałów technicznych”.
Omówienie wybranych referatów (Łódź, 6–8 września
2006 r.) 350

Dorota Dzik-Kruszelnicka

Międzynarodowe warsztaty pt. „Photograph
Preservation Workshop (Part II)”.(Bratysława,
11–15 września 2006 r.) 366

Ewa Stachowska-Musiał

Konferencja „Dziedzictwo kulturowe. Zbiory biblioteczne
i nowe technologie ich ochrony”. (Warszawa, 16–17
października 2006 r.) 369

Maria Woźniak, Dorota Rams

„Rola konserwacji zapobiegawczej w muzeach”. Konferencja
w Muzeum Narodowym w Warszawie (Warszawa,
6–7 listopada 2006 r.) 377

Donata Rams

Zagrożenia zdrowotne związane z pracą konserwatorów
sztuki i pracowników muzealnictwa” (Łódź, 23 listopada
2006 r.) 385

VIII. Zapowiedzi wydawnicze

Joanna Łojewska

Ageing and stabilisation of paper pod red. M. Strlič,
J. Kolar, National and University Library,
Lublana 2005 393

Tomasz Sawoszczuk

Omówienie publikacji dotyczącej zastosowania modelu Zou,
Uesaki i Gurnagula w badaniach nad degradacją papieru 395

Joanna Konkolewska-Buchholtz, Marzena Kamińska
*Tabliczki woskowe – polipytyk D. Średniowieczne rękopisy z kancelarii
miejskiej miasta Torunia. Konserwacja i zabezpieczenie*

I. Polipytyk D przed konserwacją

II. Polipytyk D przed konserwacją – widoczny podział na wiązki

III. Zniszczone przez kołatki drewno tabliczek

IV. Poliptyk D po konserwacji

Marzenna Ciechańska, Izabela Zając
*Obiekty wielkoformatowe – konserwacja kartonu z rysunkiem
projektu polichromii do kaplicy św. Anny na Zamku Wysokim
w Malborku, autorstwa Hermanna Schapera*

*I. Karton przed konserwacją,
hol budynku ASP przy Wybrzeżu
Kościuszkowskim, tylko w tym
miejscu z antresoli można było
sfotografować karton w całości
(fot. R. Stasiuk)*

*II. Fragment kartonu,
widoczne zniszczenia
struktury papieru
i warstwy rysunku –
stan przed konserwacją
(fot. R. Stasiuk)*

*III. Nawijanie obiektu
na walec transportujący
(fot. M. Ciechańska)*

*IV. Dublowanie,
miejscowe dociskanie
kartonu w partiach
o wyjątkowo
zniszczonej strukturze
papieru
(fot. M. Ciechańska)*

*V. Uzupełnianie dolnej krawędzi
(fot. M. Ciechańska)*

*VI. Obiekt po zmontowaniu na krośnie
(fot. M. Ciechańska)*

*VII. Lewy narożnik po retuszach
(fot. E. Bykuć)*

*VIII. Obiekt po konserwacji za ekranem ochronnym
(fot. T. Rizov-Ciechański)*

Anna Fedrizzi-Szostok, Łucja Brzeżycka
Konserwacja XVII-wiecznego globusa nieba Willema Janszona Blaeu

*I. Globus przed konserwacją.
Widoczne ubytki w konstrukcji drewnianej,
wadliwy i uszkodzenia czaszy*

*II. Globus – stan po konserwacji.
Całość oczyszczono, umyto, zdjęto pozostałości werniks,
zniwelowano deformację czaszy, uzupełniono ubytki
i scalono kolorystycznie. Przywrócono prawidłowy
sposób montażu*

*III. Obręcz horyzontalna
i czasza przed konserwacją.
Zabrudzenia i zniszczenia grafik w 90%
ograniczyły ich czytelność*

*IV. Obręcz horyzontalna i czasza
po konserwacji. Zabrudzenia usunięto za pomocą
specjalnego żelu myjącego, uzupełniono ubytki
i scalono kolorystycznie grafiki*

*V. Fragment czaszy globusa
przed konserwacją.
Mocne pęknięcie czaszy wtórnie sklejono
i wzmocniono metalowymi zszywkami*

*VI. Fragment czaszy globusa
po konserwacji.
Większe deformacje powierzchni zniwelowano,
zszywki usunięto, uzupełniono ubytki
i wykonano niezbędne retusze*

*VII. Wadliwe złożenie
globusa i stojaka przed konserwacją*

*VIII. W wyniku konserwacji
przywrócono prawidłowy sposób
montażu na podstawie globusa z Muzeum
Archidiecezjalnego we Wrocławiu*

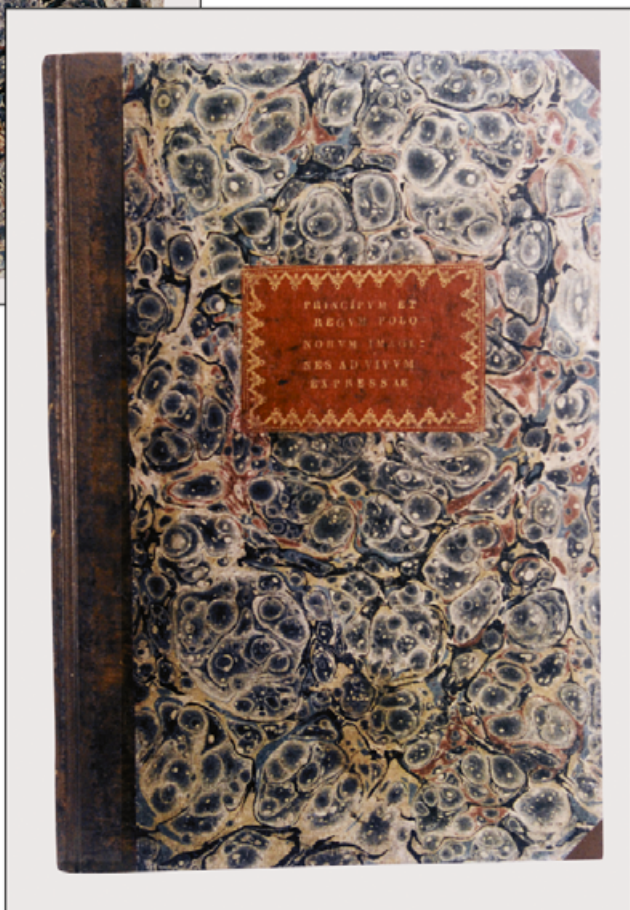

Marzenna Ciechańska

Między puryzmem a rekonstrukcją. O konserwacji starych druków oprawnych w papier

I. Stary druk „Principum et Regum Poloniarum Imagines ad Vivum Expressae”, autorstwa Arnolda Myliusza Niderlandczyka wydany w 1596 roku, stan przed konserwacją, przednia okładka (fot. K. Dudek)

II. Stary druk „Principum et Regum Poloniarum Imagines ad Vivum Expressae” stan po konserwacji, przednia okładka (fot. K. Dudek)

III. Atlas C. Lottera, stan przed konserwacją, przednia okładka (fot. R. Stasiuk)

IV. Atlas C. Lottera, stan po konserwacji, przednia okładka (fot. R. Stasiuk)